

De sabbatis et circumcissione

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΠΕΡΙ ΣΑΒΒΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΤΟΜΗΣ, ΕΚ ΤΗΣ ΕΞΟΔΟΥ.

«Καὶ φυλάξουσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὰ Σάββατα, ποιεῖν αὐτὰ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν. Διαθήκη αἰώνιος ἐν ἐμοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, σημεῖόν ἐστιν ἐν ἐμοὶ αἰώνιον, ὅτι ἕξ ἡμέραις ἐποίησε Κύριος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ κατέπαυσε.» Σημεῖόν ἐστι τοῦ εἰδέναι τὴν τῆς κτίσεως ἡμέραν, καὶ τὸ ταύτης τέλος. Ἀκόλουθον ἦν ἕως τὰ τῆς κτίσεως ἐνεργεῖτο, ἐπὶ τῆς Ἱερουσαλήμ ἕως τότε φυλάττειν τὰ Σάββατα. Ἐλθούσης δὲ τῆς ἐτέρας γενεᾶς καὶ τοῦ κτιζομένου λαοῦ, κατὰ τὸ λεγόμενον· «Γραφήτω αὕτη εἰς γενεὰν ἐτέραν, καὶ λαὸς ὁ κτιζόμενος αἰνέσει τὸν Κύριον» ἀνάγκη μηκέτι τὸν λαὸν τοῦτον τηρεῖν τὸ τῆς προτέρας κτίσεως τέλος, ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν τῆς δευτέρας κτίσεως ζητεῖν. Τίς δὲ ἐστίν, ἢ καθ' ἣν ἀνέστη ὁ Κύριος; Ἐκτοτε γὰρ ἄρ χὴν ἔσχεν ἡ καινὴ κτίσις, περὶ ἧς εἶπεν ὁ Παῦλος· «Ὡστε εἴ τις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις.» Τὴν μὲν οὖν προτέραν κτίσιν ποιῶν ὁ Θεὸς κατέπαυσε· διὰ τοῦτο καὶ τὸ Σάββατον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἐτήρουν οἱ τῆς γενεᾶς ἐκείνης· ἡ δὲ δευτέρα κτίσις τέλος οὐκ ἔχει· διὰ τοῦτο οὐδὲ κατέπαυσε, ἀλλ' ἕως ἄρτι ἐργάζεται. Ὅθεν οὐδὲ σαββατίζομεν ἡμέραν ὡς ἐπὶ τῇ πρώτῃ, ἀλλὰ τὰ μέλλοντα ἐλπίζομεν Σάββατα σαββάτων, ἃ οὐ τέλος λαμβάνει ἡ καινὴ κτίσις, ἀλλὰ φανεροῦται καὶ διόλου ἐορτάζει. Διὰ γὰρ τοῦτο ἐδόθη τὸ Σάββατον τῷ προτέρῳ λαῷ, ἵνα γινώσκῃ καὶ τὸ τέλος καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς κτίσεως. Τῇ δὲ καινῇ κτίσει οὐκ ἐνετείλατο φυλάττειν Σάββατον· ἵνα τὴν μὲν ἀρχὴν ἐν τῇ Κυριακῇ γινώσκῃ, ἀτελεύτητον δὲ ἐπίσταται τὴν ταύτης χάριν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὴν ἀρχὴν, τουτέστι τὴν Κυριακὴν ἐδήλωσεν, ἵνα τὸ τέλος τῆς παρελθούσης γινώσκῃς. Ὁ γοῦν Ἀπόστολος περὶ τῆς προτέρας γράφων φησὶν· «Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ» καὶ πάλιν· «Ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων.» Οὐκοῦν ἡ μὲν πρώτη πεπλήρωται καὶ τετελείωται, οὐκ ἄλλοτε ἢ ὡς οἱ 28.136 προφήται ἔλεγον· «Ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐκ χεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου.» Τέλος δὲ ἐχουσῶν τῶν πρώτων ἡμερῶν, ἄλλαι γίνονται, ὡς ὁ Ἱερεμίας φησὶν· «Ἴδου ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος.» Τέλος δὲ ἐχούσης τῆς πρώτης, ἀκολουθῶς ἐτέρας ἀρχὴ γέγονε· διὰ τοῦτο μετὰ τὸ Σάββατον ἀνέστη ὁ Κύριος· οὐ γὰρ προηγουμένως εἴνεκεν τοῦ ἀργεῖν τοὺς ἀνθρώπους ἐδίδου τὸ Σάββατον ὁ Θεὸς ὁ λέγων· «Ὅδοι ἀεργῶν ἐστρωμέναι ἀκάνθαις,» καὶ ὁ προστάτων ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς· «Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων προσάξετε δύο ἄμνους ἐνιαυσίους ἀμώμους, καὶ δύο δέκατα σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν καὶ σπονδὴν, καὶ ὄλοκαύτωμα Σαββάτων ἐν τοῖς Σαββάτοις ἐπὶ τῆς ὄλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντός.» Καὶ πάλιν πρὸ ὀλίγων λέγει ἐν τοῖς ἀνωτέρω· «Καὶ ἐπιθήσετε ἐπὶ τὸ θῦμα λίβανον καθαρὸν καὶ ἄλας, καὶ ἔσονται εἰς ἄρτους εἰς ἀνάμνησιν, προκείμενα τῷ Κυρίῳ. Τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων προτεθήσεται ἔναντι Κυρίου διαπαντός ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, διαθήκην αἰώνιον.» Εἰ γὰρ ἔμελλεν αὐτῷ περὶ ἀργίας, οὐκ ἂν προτιθέναι, καὶ προσάγειν, καὶ σφάζειν, ἐκέλευε τοὺς Λευῖτας. Εἰ γὰρ ἡ ἀργία ἀγιάζει, δηλονότι ἡ ἐργασία μολύνει· ἀλλ' οἱ Λευῖται ἐργαζόμενοι οὐ μολύνονται· οὐκ ἄρα ἡ ἀργία καθαρίζει. Ἡ δὲ διὰ τί μόνοι οἱ Λευῖται τοῦ ἁγιασμοῦ στερίσκονται, προσάγοντες, καὶ σφάζοντες, καὶ προτιθέντες ἐν τῷ Σαββάτῳ; Τοσοῦτω γὰρ ἀπέχονται τοῦ πλημμελεῖν, ὅσω καὶ ἰλάσκονται, ὑπὲρ τῶν προσφερόντων. Οὐκοῦν οὐκ ἀργίαν σημαίνει τὸ Σάββατον, ἀλλὰ γνῶσιν μὲν τοῦ Ποιητοῦ, παῦλαν δὲ τοῦ σχήματος τῆς

κτίσεως ταύτης, ὡς καὶ ἐν τῷ Ἰεζεχιήλ διαμαρτύρεται λέγων ὁ Θεός: «Καὶ τὰ Σάββατά μου ἔδωκα αὐτοῖς τοῦ εἶναι εἰς σημεῖον ἀνά μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνά μέσον αὐτῶν τοῦ γινῶναι αὐτούς, ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ ἀγιάζων αὐτούς.» Γνώσεως ἄρα καὶ οὐκ ἀργίας ἔνεκεν ἐδόθη τὸ Σάββατον· ὡς εἶναι μᾶλλον τὴν γνώσιν ἀναγκαιοτέραν τῆς ἀργίας. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος ἔλεγε τοῖς αἰτιωμένοις τοὺς μαθητὰς ἐπὶ τῷ τίλλειν στάχους· «Εἰ ἐγνώκετε τί ἐστίν, Ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν.» Ἀργοῦντας γὰρ αὐτούς ἐν τῷ Σαββάτῳ ἠτιᾶτο, ὅτι τὸ ἴδιον τοῦ Σαββάτου οὐκ ἔχετε, ὅπερ ἐστίν ἡ πρὸς τὴν ἀλήθειαν γνώσις. Διὰ τοῦτο καὶ περὶ τὴν Ἰεριχὼ κελεύονται σαλπίζειν οἱ τὸν νόμον τοῦ Σαββάτου λαβόντες ἐπτὰ ἡμέραις, ἐν αἷς 28.137 ἐπτὰ καὶ τὸ Σάββατον ἐμπίπτει. Εἰ τοίνυν ἔνεκα τοῦ ἀργεῖν ἐδόθη τὸ Σάββατον, διὰ τί ἐργάζεσθαι προστάττονται σαλπίζοντες; Ἄλλ' ἠπίστατο, ὅτι σαλπίζοντες ἐσαββάτιζον, οὐκ ἀργοῦντες, ἀλλὰ γινώσκοντες τὸν βοηθοῦντα αὐτοῖς Κύριον· ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ περιτεμνομένου ὀκταήμερου· ἀνάγκη γὰρ ἔχει καὶ τῷ Σαββάτῳ περιτέμνειν, καὶ ὅμως σαββατίζει, ἐργαζόμενος μὲν, γινώσκων δὲ τὸν Θεόν. Ἄμε λει καὶ τὰς μὴ ἡμέρας τῶν Σαββάτων, ὅμως διὰ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὴν τῆς θεογνωσίας χάριν, Σάββατα ὀνομάζειν εἴωθεν ὁ νόμος, μᾶλλον δὲ ὁ Κύριος τοῦ νόμου, ὡς ἐν τῷ Λευϊτικῷ· καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωσῆν λέγων· «Καὶ τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ ἐβδόμου τούτου ἡμέρα ἐξίλασμοῦ κλητὴ ἀγία ἔσται ὑμῖν· καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν καὶ προσάξετε ὀλοκαυτώματα τῷ Κυρίῳ. Πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ» καὶ μετ' ὀλίγα· «Καὶ ἔσται πᾶσα ψυχὴ, ἣτις ποιήσει ἔργον ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἀπολεῖται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς. Πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε, νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν. Σάββατα σαββάτων ἔσται ὑμῖν, καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἀπὸ ἐνάτης τοῦ μηνὸς, ἀπὸ ἐσπέρας ἕως ἐσπέρας, καὶ σαββατιεῖτε τὰ Σάββατα ὑμῶν.» Οὐκοῦν οὐχ ἡ ἐβδόμη ἐστὶ τὸ Σάββατον, ἀλλ' ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν, ὅτε τις ἀπ' αὐτῶν καταπαύει. Οὐδὲ ἡ ἀργία ἐστὶ τὸ Σάββατον, ἀλλ' ἡ ἐξομολόγησις καὶ τὸ ταπεινοῦν τὴν ψυχὴν. Οὐ γὰρ ὠρισμένως, τῷ Σαββάτῳ, εἴρηκεν, ἀλλ' ἀπλῶς τῇ δεκάτῃ, ἣν συμβαίνει ἀπαντᾶν μὴ ἐν Σαββάτῳ. Καὶ ὅμως τὴν ἀπαντῶσαν ἡμέραν διὰ τὸν ἐξίλασμον Σάββατον οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ Σάββατα σαββάτων ὀνομάζει. Εἰ δὲ ταύτην Σάββατον ὀνομάζει, ἐν δὲ Σαββάτῳ ἐργάζεσθαι κελεύει· οὐκ ἄρα ἀργίας προηγουμένως ἐστὶ νόμος τὸ Σάββατον, ἀλλὰ γνώσεως καὶ ἐξίλασμοῦ, καὶ ἀργίας ἀπὸ κακίας πάσης. Οὐ διὰ τὴν ἀργίαν οὖν τὸ Σάββατον δέδωκεν, ἀλλὰ πρὸς τὸ γινώσκειν αὐτούς τὴν κατάπαυσιν τῆς κτίσεως. Ἐν ετεῖλατο γὰρ ὁ Θεὸς λέγων· «Ἴνα γινώσκητε, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ κατέπαυσε Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν ἀπὸ τῶν ἔργων, ὧν ἤρξατο ποιῆσαι.» Ἦθελε δὲ αὐτοὺς γινώσκοντας τὸ τέλος ταύτης ἀρχὴν ζητεῖν ἐτέρας. Τέλος μὲν οὖν τῆς προτέρας κτίσεως ἦν τὸ Σάββατον, ἀρχὴ δὲ τῆς δευτέρας, ἡ Κυριακὴ, ἐν ἣ τὴν παλαιὰν ἀνενώσατο καὶ ἀνεκαίνισεν. Ὡσπερ οὖν ἐνετείλατο φυλάττειν πρότερον τοῦ Σαββάτου τὴν ἡμέραν, μνήμην οὔσαν τοῦ τέλους τῶν προτέρων, 28.140 οὕτως τὴν Κυριακὴν τιμῶμεν, μνήμην οὔσαν ἀρχῆς δευτέρας ἀνακτίσεως. Οὐ γὰρ ἄλλην ἐπέκτισεν, ἀλλὰ τὴν παλαιὰν ἀνεκαίνισεν, καὶ ἦν ἤρξατο ποιεῖν ἐτε λείωσε. Διὰ τοῦτο ἐν μὲν τῇ ἔκτῃ τὰ γενόμενα συνετελέσθη, καὶ τῇ ἐβδόμῃ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων· ἐν δὲ τῷ Εὐαγγελίῳ ἐλθὼν ὁ Λόγος φησὶν· «Ἦλθον τελειῶσαι τὸ ἔργον.» Ὁ γὰρ ἀπὸ πάντων καταπαύων, σημαίνει τινὰ δεῖσθαι τέλους, ἅπερ ἐλθὼν ἐπετελείωσε. Φησὶ γὰρ ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην· «Τὰ ἔργα ἃ δέδωκέ μοι ὁ Πατὴρ, ἵνα τελειώσω αὐτά· αὐτὰ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ.» Ἀτελὲς μὲν γὰρ ἦν τὸ ἔργον, εἰ, ἁμαρτήσαντος τοῦ Ἀδάμ, ἀπέθνησκεν ὁ ἄνθρωπος· τέλειον δὲ γέγονε, ζωοποιηθέντος αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο, τὴν ἐν ἐξ ἡμέραις κτίσιν ἀνακαινίσας, ἡμέραν τίθησι τῇ ἀνακαινίσει, ἣν διὰ τοῦ ψαλμοῦ προαναφωνεῖ λέγον τὸ Πνεῦμα· «Αὕτη ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος.» Ἀνθ' ἡλίου γὰρ

Θεὸς ἀνατέλλει, καταυγάζων τῇ ἐκάστου ψυχῇ· διὰ τοῦτο καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σωτη ρίῳ πάθει οὐκ ἔφανεον ἥλιος, σημαίνων τέλος μὲν τῆς προτέρας κτίσεως, ἀρχὴν δὲ ἐτέρας, τὴν ἐκ τοῦ Σωτῆρος ἀνατέλλουσαν· ἦν ἑωρακῶς ὁ προφήτης φησὶν· «Ἴδου ἀνὴρ, Ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ» καὶ πάλιν· «Ἵμῖν δὲ τοῖς φοβουμένοις αὐτὸν ἀνατελεῖ ἥλιος δικαιοσύνης.» Οὐ γὰρ πάντων ἡμέρα αὕτη, ἀλλὰ τῶν ἀποθανόντων τῇ ἁμαρτίᾳ, ζώντων δὲ τῷ Κυρίῳ. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ περιτέ μνεσθαι ἐκέλευσεν ὁ νόμος· καὶ ἀπαράβατος ἦν ἡ ἐντολή, σημαίνουσα τὴν μετὰ τὴν ἐβδόμη ἀναγέννησιν πάντων. Ἡ γὰρ περιτομὴ οὐδὲν ἄλλο ἐδήλου ἢ τὴν τῆς γενέσεως ἀπέκδυσιν· τὸν γὰρ τῇ ἕκτῃ ἀποθανόντα ἀπεκδιδυσκόμεθα, καὶ ἀνακαινούμεθα τῇ Κυριακῇ, ὅτε ὁ παλαιός, ἀπεκδυθεὶς, ἀνεγεννήθη τῇ ἀναστάσει. Τοῦτο γὰρ καὶ ὁ Παῦλός φησιν ἐν τῇ πρὸς Κολοσσαεῖς· «Ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε πε ριτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι εἰς τὸν ἄδην, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε.» Τῆς γὰρ διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀπεκδύσεως τύπος ἦν ἡ περιτομὴ· ἦν ἐν ἐκείνοις τοῖς μέλεσιν ἐνετείλατο γίνεσθαι, δι' ὧν καὶ γεννᾶται τὸ σῶμα, ἵν' εἰδοῖεν οἱ περιτεμνόμενοι, ὅτι ἀπεκδύσεως παλαιότητός ἐστι σημεῖον. Πιστεύσας γὰρ Ἀβραὰμ ἔλαβε τὴν περιτομὴν, σημεῖον οὖσαν τῆς διὰ τοῦ βαπτίσματος ἀναγεννήσεως. Διὰ τοῦτο ἐλθόντος τοῦ σημαινομένου, πέπαυται τὸ σημεῖον. Ἡ μὲν γὰρ περιτομὴ σημεῖον ἦν, τὸ δὲ γε λουτρὸν τῆς 28.141 παλιγγενεσίας τὸ σημαινόμενον. Ὅλου γὰρ τοῦ πα λαιοῦ ἀπεκδιδυσκομένου, περιττὴ ἢ διὰ τοῦ μέρους σημασία. Καὶ ὡσπερ ἡ Κυριακὴ ἀρχὴ τῆς κτίσεως ἐστὶ, καὶ παύει τὸ Σάββατον· οὕτως ἡ αὐτὴ ἀναγεν νήσασα τὸν ἄνθρωπον ἔπαυσε τὴν περιτομὴν. Ἄμ φότερα γὰρ ἐν τῇ ὀγδόῃ κατῶρθωται, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως, καὶ ἡ ἀναγέννησις τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο ἡ ὀγδόη τὸ Σάββατον ἔλυσε, καὶ οὐ τὸ Σάββα τον τὴν ὀγδόην. Ἐν μὲν γὰρ Σαββάτῳ περιετέμνετο ὁ ἄνθρωπος· ἐν δὲ τῷ Σαββάτῳ οὐκ ἤργει ἡ πε ριτομὴ. Ἡ γὰρ ὀγδόη, ἀρχὴ οὖσα τῆς ἀνακτίσεως, κατέπαυσε τὴν πρώτην. Ἡγοῦμαι δὲ καὶ διὰ τοῦτο τὴν περιτομὴν δεδόσθαι. Τοῦ γὰρ Ἀδὰμ ἀκούσαντος· «Γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση,» ἔθνησκε, καὶ διεφθείρετο τὸ σῶμα· ὅθεν μέρος τι τοῦ σώματος, καὶ τοῦτο τὸ αἴτιον τῆς τοῦ σώματος γενέσεως προσετάχθησαν ἐκτιννύειν, προδιδασκόμενοι τὴν τοῦ ὄλου ἀπέκδυσιν, ἵν', ὡσπερ ἀποδιδόντες τὸ κατακριθὲν, διασωθῆναι δυνηθῶσι. Καὶ ὡσπερ αἱ θυσίαι σκιαὶ ἦσαν τῶν μελλόντων, οὕτως καὶ ἡ ἐκ μέρους περιτομὴ τοῦ ὄλου ἦν σκιά. Τοῦτο δὲ καὶ ἐν τῷ Ἰησοῦ τῷ τοῦ Ναυῆ φανερώς ὁ λόγος σημαίνει· τοῦ γὰρ Ἰησοῦ κατὰ πρόσταξιν τοῦ Θεοῦ περιτέμνοντος τὸν λαὸν ἐν Γαλαλίοις πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἶπε Κύριος τῷ Ἰησοῦ υἱῷ Ναυῆ· «Ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ἀφεῖλον τὸν ὄνειδισμόν Αἰγύπτου ἀφ' ὑμῶν. Καὶ ἐκάλεσα, φησὶν, ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου Γάλαλα.» Εἰ γὰρ ἡ περιτομὴ ἀφαίρεσίς ἐστι τῆς ἐν Αἰγύπτῳ γενέσεως, δηλονότι ἡ ἀκροβυστία, Αἰγυπτιακῆς σχέσεως καὶ γενέσεως γνῶρισμά ἐστι. Τοῦτο δὲ ἀφεῖλεν ὁ Θεὸς, ἵνα μηκέτι ὡς ἐν Αἰγύπτῳ γεννηθέντες ὦσιν, ἀλλὰ τῆς ἐπαγγελίας, εἰς ἣν εἰσηξεν αὐτοὺς ὁ Κύριος, τέκνα λογίζωνται. Τούτων δὲ οὕτως ὄντων, φαίνεται καθόλου ἡ περιτομὴ δοθεῖσα, ἵν' ἀφαιρεθῇ ὁ ὄνειδισμὸς τῆς γῆνης γενέσεως ἀπὸ τῶν Ἀβραμιαίων, καὶ μηκέτι ὑπεύθυνοι ὦμεν τῷ· «Γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση.» Ἀφηρέθη γὰρ ὁ ὄνειδισμὸς τοῦ παραπτώματος. Τοῦτο δὲ ἐγένετο τότε εἰς τύπον τοῦ διὰ Χριστοῦ βαπτίσματος. Τότε γὰρ ἐκ μέρους ἐγένετο, ὡς ἐν σκιά, νῦν δὲ, ὡσπερ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅλην τὴν γῆν γενέσιν ἀπεκδιδυσκόμεθα, διὰ τοῦ λουτροῦ ἀναγεννώμενοι, ἵνα μηκέτι κατὰ τὴν πρώτην γένεσιν ἀποθνήσκωμεν, ἀλλὰ κατὰ τὴν περιτομὴν τῆς ἀπεκδύσεως τοῦ σώματος, ἦν διὰ τοῦ λουτροῦ ἀπεκδιδυσκόμεθα, ζήσωμεν. Ὡσπερ δὲ εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Ἰησοῦ· «Ἀφεῖλον τὸν ὄνειδισμόν Αἰγύπτου ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ἀφ' ὑμῶν» οὕτως πολλῶ πλέον λεχθεῖ ἂν ἐκάστῳ τῶν νῦν

βαπτιζομένων· Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἀφεῖλον τὸν ὄνειδισμὸν τῆς γῆϊνης γενέσεως, καὶ τὸν ὄνειδισμὸν τῆς τοῦ θανάτου φθορᾶς ἀπὸ σοῦ, ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ.